

IMPRESSIE

Nieuwsbrief van het Katholiek
Documentatie Centrum

Nr. 3
2009

Radboud Universiteit Nijmegen

TEN GELEIDE

Het nummer van *Impressie* dat u nu in handen hebt, of op uw beeldscherm, is grotendeels gewijd aan het veertigjarig bestaan van het KDC.

Op 1 mei 1969 nam de kersverse directeur van het KDC, Jan Roes, voor de eerste maal plaats achter zijn bureau. Het KDC beschikte over welgeteld één kamer. Dat is heden ten dage wel anders. Ook is het vijftien jaar geleden, bij de viering van 25 jaar KDC, dat Jan Roes zijn inaugurale rede *In de kerk geboren* uitsprak. Daarom heeft de redactie zijn opvolger, Marit Monteiro, gevraagd om een beschouwing te wijden aan de ontwikkelingen die de geschiedschrijving van het Nederlandse katholicisme aan de Radboud Universiteit sindsdien heeft geboekt.

Het spreekt vanzelf dat het KDC ruim aandacht gaat besteden aan zijn achtste lustrum. Meer daarover vindt u in deze *Impressie*. Maar kijkt u voor het laatste nieuws vooral ook op onze website, onder het kopje 'Actueel'. Speciale vermelding verdient natuurlijk de Vriendendag op vrijdag 25 september, een lange middag waarin de Vrienden van het KDC uitgebreid met de door hen ondersteunde instelling kennis kunnen komen maken. En als u dat bijtijds wordt, bent u ook welkom. Alle informatie vindt u op onze

website. In de rechterbovenhoek, de zogenaamde webcloud, hebben wij een speciaal plaatsje voor de Vrienden gereserveerd.

Wij wensen u veel leesplezier, en hopen u dit jaar bij één of meer van de KDC-activiteiten in levende lijve te mogen ontmoeten.

De redactie

Mei 2009

Column

Dr. Loesje

Ik ben een grote fan van Loesje (www.loesje.nl). Regelmatig koop ik een aantal kaarten met haar oneliners, om ze toepasselijk onder familie en vrienden te verspreiden. Ook in de vergaderkamer van het KDC hangt er één: "Ik denk altijd goed na voor ik iets stoms zeg". Op mijn werkkamer heb ik er geen hangen. Niet omdat er geen regel op mij van toepassing zou zijn. "Zou God nog in ons geloven" is mijn persoonlijke favoriet. Maar op mijn kamer heb ik al een andere aansporing staan. Hij staat geschilderd op een gigantische lezenaar, die werd vervaardigd bij gelegenheid van het dertigjarig bestaan van de Bond van RK Vakverenigingen in 1928. Het is een schitterend voorbeeld van de zogenaamde 'nieuwe zakelijkheid', werkelijk een kunstwerkje. Maar omdat bij ons de meningen over dit bakbeest zo verdeeld zijn – het meest goedwillende oordeel was nog wel: "hij is mooi van lelijkheid" – mag hij niet op de KDC-studiezaal staan. Zelf ben ik er weg van.

De tekst die op de lezenaar staat is geschreven door "Dr. Sch.", dr. J.H.A.M. Schaepman, in die jaren de Doctor – want daar hadden we er in katholiek Nederland nog niet zoveel van. Hij schreef geregeld toepasselijke gedichten, en zelden oneliners, want Schaepman was een breed-

sprakig type. De tekst op de lezenaar luidt:

*Bid en begin. Volhard.
't Begin geeft luttele eere.
't Volharden schept de weere
die alle tijden tart.*

Ik vind het met het oog op het veertigjarig bestaan van het KDC een hele mooie tekst.

Wiek

Veertig jaar Katholiek Documentatie Centrum

Toen ik dertig jaar geleden mijn eerste stappen in het KDC zette, had zich daar kort daarvoor een revolutie voltrokken. In een hoek van het magazijn stonden twee enorme witte computerterminals, en een derde vulde de helft van het bureau van de wetenschappelijk medewerker. Het merk zal ik nooit vergeten: Memorex. Het KDC was begonnen met de 'geautomatiseerde' ontsluiting van zijn archieven. Digitale ontsluiting, zouden we nu zeggen.

Automatisering

Nu, dertig jaar later, kunnen we ons deze revolutie nauwelijks meer voorstellen, maar toen trok het KDC nationaal en internationaal de aandacht met deze drie bakbeesten, en waar zij voor dienden. De ontsluiting van archieven, knipsels, druksels en wat al niet, geschiedde niet meer op fiches of uitgetypte lijsten, maar met een computer, en een van mijn taken werd het de aangevraagde lijsten 's morgens, op weg naar mijn werk, op te halen bij het Universitair Reken-centrum. Want onze gebruikers zouden het nog een aantal jaren moeten doen met uitgeprinte inventarislijsten. Dertig jaar later is het KDC volstrekt gedigitaliseerd: er is een website, een online publiekscatalogus op het internet, stukken worden per e-mail aangevraagd, foto's zijn digitaal te

raadplegen, en de eerste archieven zijn inmiddels gedigitaliseerd en zullen binnenkort op het computerscherm verschijnen.

Snelle groei

Eén van de redenen om over te gaan tot automatisering was de razend-snelle groei van de collectie.

Aanvoer van boeken en archieven in de beginjaren

In tien jaar tijds had het KDC een archiefcollectie opgebouwd van zo'n vijfhonderd archieven, met een omvang van 4000 meter. Veel van deze archieven waren niet of slechts provisorisch ontsloten; een gigantische achterstand hing het KDC als het zwaard van Damocles boven het hoofd – en dat zou ondanks de automatisering nog jaren zo blijven. De KDC-bibliotheek omvatte toen al 40.000 titels, en sloot voor de ontsluiting daarvan aan bij het toen ook nog in de kinderschoenen staande bibliotheekstelsel Pica, net als vrijwel alle Nederlandse universiteitsbibliotheken, inclusief de Nijmeegse.

De audiovisuele collecties kregen in die tijd nog niet zoveel aandacht als nu. De zorg daarvoor was verdeeld over archivaris en bibliothecaris. Een audiovisueel archivaris – toen nog documentalist geheten – kwam er pas in 1990.

Katholieke wereld

Niet alleen de technische en documentaire ontwikkelingen van de afgelopen veertig jaar zijn bepalend geweest voor de geschiedenis van het KDC. Ook de context van het KDC is drastisch veranderd. Bij de oprichting in 1969 was het Nederlandse katholicisme volop in beroering. Een grens tussen recente geschiedenis en de toen plaatsvindende ontwikkelingen was nauwelijks te trekken. Enerzijds bewaarde het KDC alle documentatie die verweesd op straat kwam te staan bij de opheffing of fusie van katholieke instellingen en organisaties, anderzijds trachtte het de vinger aan de pols van de lopende ontwikkelingen te houden. Dat laatste was bijvoorbeeld de reden om actueel drukwerk te collectiëren, en om een ambitieus project op te zetten om documentatie uit de toen roerige parochies en dekenaten te verzamelen.

Maar de katholieke wereld is in Nederland sterk veranderd. Het aantal katholieke organisaties en instellingen is aanzienlijk verminderd, en de maatschappelijke betekenis daarvan is sterk afgenomen. Zelfs de

generatie, die nog met nostalgie dan wel weerzin terug kan denken aan het 'rijke roomse leven' begint uit te sterven.

Veranderingen in visie

Daarmee begon rond 1990 ook het perspectief van het KDC te veranderen. Naarmate de afstand tot het verzuilde verleden toenam, groeide ook het inzicht dat het hier niet ging om een typisch Nederlands of een typisch katholiek verschijnsel. De verandering in terminologie spreekt boekdelen: de godsdienstsocioloog Osmund Schreuder introduceerde het neutrale begrip 'sociale beweging', en de Zwitserse historicus Urs Altermatt

het begrip 'het katholieke milieu', waardoor de kijk op de geschiedenis van het katholieke verleden werd verbreed en losgemaakt van het nogal organisatie-gerichte begrip 'zuil'. Tegelijk verschoof de aandacht van

de historici van de woelige jaren zestig en zeventig naar het Interbellum en de jaren vijftig. Daardoor kreeg de geschiedschrijving van het katholieke volksdeel in de eerste helft van de 20e eeuw steeds meer oog voor de rol van zich emanciperende groepen in de modernisering van de samenleving: de welvaartsstaat bleek het resultaat van rivaliserende en in wisselende coalities samenwerkende bewegingen: katholieken, gereformeerden, arbeidersbeweging en socialisme, en vrouwenbeweging. Tot de canon van Nederland (www.entoen.nu) is dit helaas nog niet doorgedrongen.

Erfgoed

En dan is er – in verhouding nog maar kort geleden – de aandacht gekomen voor wat tegenwoordig heet ‘het nationale erfgoed’, of: ‘de collectie Nederland’. De verfilming – al weer opgevolgd door de digitalisering – van het belangrijkste Nederlandse archivalische erfgoed door het landelijke project Metamorfoze sinds 2005, heeft een belangrijke aanzet gegeven voor meer van dit soort projecten, voor overleg en voor samenwerkingsverbanden, die alle het bewaren van ‘de collectie Nederland’ tot doel hebben. Het KDC doet actief mee aan deze ontwikkeling, maar dat geeft opnieuw een nieuwe kijk op de KDC-collectie. Er moet gewogen worden: wat moet er op de lange duur absoluut bewaard worden, in aanmerking

genomen dat papier nu eenmaal vergankelijk is?

De keuzes die hier gemaakt gaan worden vragen om een nauwe samenwerking tussen het KDC en vergelijkbare instellingen enerzijds en historici anderzijds. Als we het niet in grote lijnen eens worden over de rol van het katholieke volksdeel in de recente Nederlandse geschiedenis, hoe weten wij dan wat er wel en niet bewaard moet worden? Voor deze discussie heeft het rapport van de commissie-Jeurissen, waaraan in de vorige aflevering van *Impressie* aandacht werd besteed, belangrijke aanzetten gegeven.

Beschikbaar voor onderzoek

Een lustrum is gewoonlijk een uitgelezen gelegenheid om vast te stellen dat de jubilerende instelling voor ‘nieuwe uitdagingen’ staat. Maar ik wil ook de aandacht vragen voor wat onveranderd is gebleven.

Het werk van een documentatiecentrum als het KDC bestaat in de eerste

plaats – al doen alle mooie projecten dat wel eens vergeten – uit het acquireren, bewaren en ontsluiten van archieven, boeken, foto's, affiches, videobanden enzovoort.

En vooral: actief beschikbaar stellen voor onderzoek. Want zonder dat is er geen reden te bedenken waarom we dit alles nog zouden bewaren.

Lodewijk Winkeler

Eerste Jan Roes-lezing

In het kader van het veertigjarig bestaan van het KDC vindt op donderdagmiddag 18 juni de eerste Jan Roes-lezing plaats. Deze lezing wordt gehouden ter ere van Jan Roes, eerste directeur van het KDC. De lezing zal elk lustrumjaar plaatsvinden, en zal worden gehouden door een toonaangevende wetenschapper op het terrein van de geschiedenis van het katholicisme in de 19e en 20e eeuw.

Deze eerste lezing zal verzorgd worden door prof.dr. Urs Altermatt, hoogleraar Zeitgeschichte aan de Universiteit van Fribourg (Zwitserland). Professor Altermatt gaf met zijn boek *Katholizismus und Moderne* (1989) en daarop volgende publicaties een belangrijke stoot tot de verbreding en internationalisering van het katholicisme-onderzoek.

Aansluitend op zijn lezing zullen mw.prof.dr. Marit Monteiro, hoogleraar Geschiedenis van het Nederlands Katholicisme aan de Radboud Universiteit, en dr. Theo Salemink, docent Geschiedenis van Kerk en Maatschappij aan de Universiteit van Tilburg, een coreferaat houden. De middag zal worden afgesloten met een feestelijke receptie.

Wilt u een uitnodiging voor de Jan Roes-lezing ontvangen, dan kunt u zich per email aanmelden bij het

secretariaat van het KDC, secretariaat@kdc.ru.nl of postbus 9100, 6500 HA Nijmegen. U ontvangt dan een uitnodiging met alle gegevens en een antwoordkaart

De hemel in tegenlicht

Vijftien jaar na *In de kerk geboren*

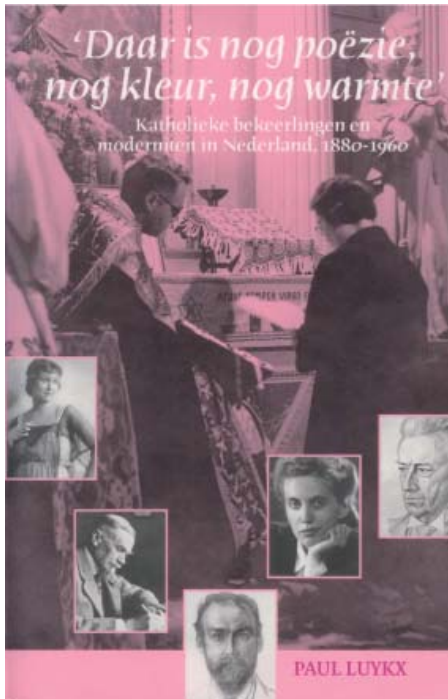
Hoe zouden historici over vijftig jaar de opstelling van de Heilige Stoel begin 2009 evalueren? In de affaire rond de Holocaust-ontkenner Williamson, bisschop binnen de Pius X-broederschap van wie Benedictus XVI de excommunicatie heeft opgeheven? Of ten aanzien van de handhaving van het verbod op het gebruik van condooms door diezelfde paus tijdens zijn reis naar het door Aids ontwrichte continent Afrika? En als het gaat om de Vaticaanse steun aan de Braziliaanse aartsbisschop Jose Cardoso Sobrinho, die een negenjarig meisje, haar moeder en de artsen die een tweeling bij haar aborteerden, tegen haar wil bij haar verwekt door haar stiefvader, die als enige niet door de kerkelijke ban werd getroffen?

Deze aaneenschakeling van moeilijk uit te leggen standpunten sloeg menigeen, katholiek of niet, met stomheid. Anderen voelden zich geroepen tot spreken. Zoals Gerard de Korte, de bisschop van Groningen-Leeuwarden, die stelde dat barmhartigheid boven recht had moeten gaan in geval van het verkrachte Braziliaanse meisje, wier leven in direct gevaar was door de ontijdige zwangerschap. Of zoals de Utrechtse hoogleraar en Augustinuskenner Paul van Geest die zich aan de stelling waagde dat de paus zich voor zijn

beslissing tot het zoeken van toenadering tot deze broederschap door de vroegchristelijke kerk met haar eigenlijke diverse geloofsopvattingen en veelvormige religieuze praktijk had laten inspireren (*Trouw*, 31 januari 2009). Beide geluiden getuigen van moed, al lijkt mij dat Van Geest de eenzijdigheid van Benedictus' zoeken naar toenadering miskent. Want dat zoeken is steeds op de conservatieve flank van zijn kerk gericht en gaat onveranderd gepaard met distantie en uitsluiting van degenen die zich links van het veilige midden opstellen in hun visies op een toekomstbestendige kerk. Bovengenoemde standpunten wijzen vooral op verzet tegen een toenemende laïcisering of 'verleking' van de rooms-katholieke kerk. Die is in grote delen van Europa inmiddels onafwendbaar, waar de kerk letterlijk priesterloos is en feitelijk draait op toegewijde (vooral vrouwelijke) leken, ondersteund door priesters die in toenemende mate afkomstig en opgeleid zijn buiten Europa. Vijftien jaar geleden thematiseerde Jan Roes in zijn oratie onder de titel *In de kerk geboren*, de transformatie van de katholieke kerk in Nederland van volkskerk naar keuzekerk. Die transformatie voltrekt zich op aanzienlijk grotere schaal, ook in landen die toen nog als hechte katholieke bolwerken golden, zoals in Polen waar het verplichte priestercelebaat onlangs ter discussie werd gesteld. Bovendien is nu duidelijk dat het

begrip 'keuze' niet altijd de vriendelijke connotatie van 'vrije keuze' heeft die Roes bij het uitspreken van zijn rede beoogde.

De keuzekerk waarover hij sprak, lijkt tegenwoordig steeds meer een kerk van bekeerlingen, inderdaad niet altijd meer in de kerk geboren waar zij voor hebben gekozen. En als zij dat wel zijn – in die kerk geboren – voelen ze zich niet zelden uitgedaagd om haar te verdedigen, als heuse bekeerlingen soms die strijd voeren met een in hun ogen eenzijdig seculier georiënteerde samenleving. De Nijmeegse historicus Paul Luykx heeft in *Daar is nog poëzie, nog kleur, nog warmte* (2007) de hang

naar een geromantiseerd conservatisme van veel katholieke bekeerlingen in de twintigste eeuw laten zien. In die bekeringen is een sleutelrol weggelegd voor wat 'traditie' heet, maar dan in een gestolde vorm - ontdaan van de dynamiek die per definitie verbonden is met de (h)erkenning van erfgoed dat voor de eigen identiteitsbepaling en –profilering wezenlijk is.

Deze dynamische visie op erfgoed vormt de insteek van een nieuwe onderzoekslijn binnen de Faculteit der Letteren van de Radboud Universiteit die door het College van Bestuur wordt ondersteund. De trefwoorden van die lijn zijn cultuur, religie en memory, waarmee verwezen wordt naar actieve, aan identiteit gerelateerde vormen van herinneren en gedenken, maar ook van vergeten. Voor deze lijn is de wetenschappelijke erfgoedcollectie van het Katholiek Documentatie Centrum van wezenlijk belang, bronnen waarin de dynamiek rond erfgoed getraceerd kan worden, de wisselende betekenissen die in het verleden aan 'katholiek' zijn toegekend en de context waarin dit gebeurde. In het Digitaal Katholiek Erfgoedhuis scholen jonge historici en onderwijskundigen zich bovendien in het toegankelijk maken van dat erfgoed, vooral voor jongere doelgroepen die buiten de kerk geboren zijn. Voor wie dat wel is, maar moeite heeft zich (nog) te herkennen in die eigen kerk, kan ik

de tentoonstelling getiteld *De hemel in tegenlicht*, in Mechelen van harte aanbevelen (nog tot 21 juni 2009).

Tentoonstelling 'De hemel in tegenlicht', Mechelen tot 26 juni

Kardinaal Danneels schreef in de inleiding van de catalogus: "De hemel in tegenlicht confronteert de bezoeker met de eigen religieuze traditie en het eigen 'religieuze erfgoed', dat voor sommigen soms niet langer herkenbaar is en bijna exotisch lijkt. Vandaar ook de titel. De hemel, die vroeger vanzelfsprekend was voor allen, wordt nu minder makkelijk en spontaan gezien: er is tegenlicht. De zon is er nog wel, maar bij tegenlicht maakt zij ons blind."

De zon verdwijnt niet omdat er tegenlicht is, of zoals Danneels het uitdrukt: "de transcendentie is niet weg alleen maar omdat wij geboeid zijn door de aandacht voor het onmiddellijke". Evengoed verdwijnt geloof niet uit het zicht door strenge kerkelijke kaders.

Die zijn er steeds geweest en *De hemel in tegenlicht* laat zien hoe creatief gelovigen daar steeds mee zijn omgegaan en hoe belangrijk het is om ons dat te herinneren vanuit een rijkdom aan religieus erfgoed zoals het KDC dat beheert.

Marit Monteiro

De auteur is hoogleraar Geschiedenis van het Nederlands Katholicisme aan de Faculteit der Letteren van de RU. Religieus erfgoed vormt één van haar aandachtsgebieden. Zij maakte deel uit van het wetenschappelijke comité van het project *De hemel in tegenlicht*, waarvoor de stad Mechelen in 2006 het initiatief nam.

Katholiek Leven in Beeld.

Oplossingen

De "zoekplaatjes" die wij in de vorige aflevering van onze nieuwsbrief aan u voorlegden werden door diverse lezers herkend. Dit heeft een mooi resultaat opgeleverd. Drie van de vier foto's werden uit de anonimiteit gehaald. Op foto 1 zien we de voor-gevel van de kerk van de H.H. Petrus en Paulus te Haarlem-Noord (voormalige gemeente Voorschoten).

De kerk is ontworpen door architect H. Nefkens. De foto moet begin jaren zestig kort na de oplevering gemaakt zijn. Later, halverwege de jaren zestig, is op de hoek van het bordes op de voorgrond een groot bronzen beeld van de patroonheiligen geplaatst. In de jaren negentig is de kerk gesloten en afgebroken.

Op foto 3 zegent neomist pater Wim Noordermeer MSC zijn ouders. De foto is gemaakt op 3 september 1961 in de kapel van de Missionarissen van het Heilig Hart van Jezus in Stein.

Foto 4 betreft waarschijnlijk ook een neomist. Hij wordt voorafgegaan door bruidjes en door de pastoor van de parochie.

De neomist werd niet herkend. De pastoor werd geïdentificeerd door één van onze lezers: het is Humbertus (Louk) Beekman OP, pastoor van de parochie Onze Lieve Vrouw Rozenkrans te Schiedam.

Nieuwe foto's.

Graag laten wij weer drie “onbekende” foto's zien.

Het schilderij (foto 1) zou mogelijk dateren uit het derde kwartaal van de 19e eeuw. De geportretteerde geestelijke zou in verband kunnen staan met de congregatie van de Broeders van Saint Louis te Oudenbosch, maar

daar heeft men hem niet kunnen identificeren. Foto 2 is afkomstig uit het archief van de KRO. Foto 3 draagt het stempel van Fotopersbureau Gelderland en een datering: 5 april 1965.

Als u antwoord kunt geven op de bekende vragen: wie, wat, waar, wanneer en waarom, stuur dan uw reactie naar:

KDC/KLiB
t.a.v. Ellen Brok
Postbus 9100
6500 HA Nijmegen
Tel. 024-3612741
Fax 024-3615944
E-mail E.Brok@kdc.ru.nl

foto 1

foto 2

foto 3

Kort nieuws

Memoreeks

Onlangs is in de Memoreeks deel 25 verschenen: Ignace Schretlen, *Terug de berg op*: een persoonlijk verslag van gedachten, herinneringen, gevoelens en associaties waardoor de auteur werd meegesleept bij de laatste reünie op de Nebo in 2003. De Nebo is een markant gebouw op een heuvel tussen Nijmegen en Groesbeek. Schretlen (1952) fietste vanaf zijn elfde jaar dagelijks 'de berg op' naar het gymnasium, kort nadat het kleinseminarie door de redemptoristen was opengesteld voor externe leerlingen. Eind 2008 verlieten de laatste redemptoristen het klooster. Beeldend kunstenaar, schrijver en arts Ignace Schretlen getuigt in zijn boek hoezeer zijn leven beïnvloed is door zijn jaren op de Nebo. Overigens is van zijn hand ook een

een tentoonstelling 'Kruisweg en menselijk lijden' te zien in Museum Kempenland in Eindhoven. Hij heeft rondom het onderwerp kruisweg een omvangrijke verzameling boeken en beeldmateriaal aangelegd, terwijl hij zelf series kunst- en fotowerken heeft gemaakt, die betrekking hebben op de kruisweg. De tentoonstelling duurt tot en met 7 juni a.s.

Aanwinsten archief

Ook in het eerste kwart van 2009 heeft het KDC weer een aantal interessante (persoons)archieven en aanvullingen op bestaande collecties mogen ontvangen.

- Mr. *G.J.M. Corstens* (1946-) is alumnus en oud-hoogleraar Strafrecht van de Radboud Universiteit Nijmegen, sinds 2008 president van de Hoge Raad. Corstens studeerde in 1969 cum laude af aan de Radboud Universiteit Nijmegen. Hij promoveerde in 1974 aan de Universiteit van Amsterdam op het onderwerp 'Waarborgen rondom het vervolgingsbeleid'. Van januari 1982 tot juni 1995 was Corstens hoogleraar Strafrecht aan de Radboud Universiteit. Het archief bevat stukken uit deze periode.

-*Piet van der Bruggen* (1916-2007) was van 1965 tot 1972 deken van het dekenaat Roermond. Daarvoor was hij achtereenvolgens docent op het bisschoppelijk college te Sittard (1943-1953) en moderator op het Sint Ursulalyceum in Roermond (1953-1965). Daarna was hij tot 1981 conrector van het De Wever-ziekenhuis in Heerlen. Van der Bruggen stond bekend als progressief en was één van de belangrijkste criticasters van het beleid van bisschop Gijsen.

- Brieven en gedichten van priester-politicus *Herman Schaepman* (1844-1903).
schreef.

Onze Schaepmancollectie wordt zo af en toe uit onverwachtse hoek aangevuld. Zo ontving het KDC in 2007 14 haast amoureuze brieven van Schaepman aan fabrikantendochter Mina Dobbelman. Vorig jaar schonk het Vakbondshistorisch museum een klein standbeeld van Schaepman, dat nu in de studiezaal van het KDC te bewonderen is. Ook dit jaar is het Schaepmanarchief wederom iets uitgebreid. De familie Wiegman bracht ons een 19-tal brieven en gedichten, waaronder twee gedichten, die de jonge Schaepman in 1856 en 1857 schreef.

-*Commissie van Zeil*.

De commissie werd ingesteld door vertegenwoordigers van belangrijke

bewaargevers om te bewerkstelligen dat het KDC aan de Universiteit van Nijmegen verbonden zou blijven, hetgeen in 2004 is gelukt.

Ramses Peters, archivaris

Aanwinsten bibliotheek

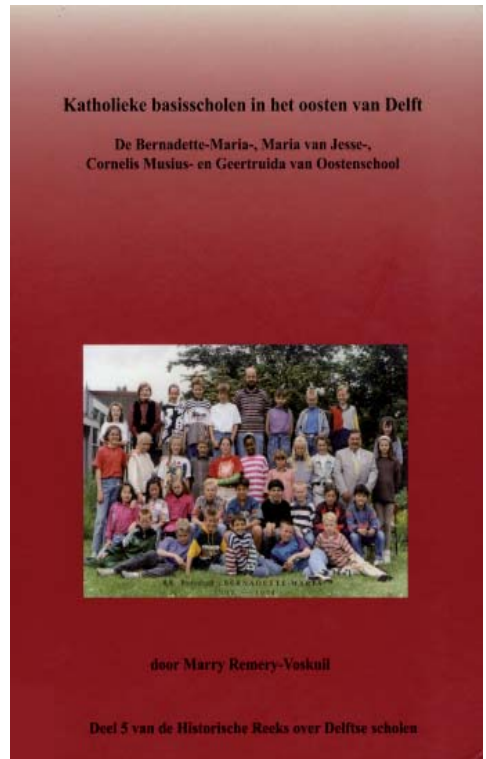
Onlangs werden ons door de auteur, oud-onderwijsinspecteur mevrouw dr. Marry Remery-Voskuil, de laatste twee delen overhandigd van de acht-delige serie van de Historische Reeks over Delftse scholen.

In de inleiding op deel 8 schrijft zij: "Met dit achtste deel wordt de eerste serie boeken van de Historische Reeks over Delftse scholen afgesloten. Deel een tot en met acht bevat de geschiedenis van alle katholieke scholen in Delft die in de negentiende en twintigste eeuw bestonden, met uitzondering van het Stanislascollege. H. Wijfjes schreef namelijk in 1998 al een uitstekend boek over het Stanislascollege."

Het aantal beschreven katholieke scholen is groot: van bewaarscholen naar basisscholen, van lagere scholen tot ambachtsscholen, van huishoudscholen tot scholengemeenschappen, kortom het hele scala aan schoolvormen van de laatste twee eeuwen. Het resultaat is acht vlot geschreven kloeki delen, rijk aan feiten- en illustratiemateriaal, waarbij uiteraard met name geput is uit het materiaal van het Gemeentearchief

Delft, maar ook in bescheiden mate van het KDC. Een unieke aanwinst voor de katholieke geschiedschrijving.

Alle delen zijn te koop bij het Gemeentearchief Delft.

Een andere geschiedschrijving is het boek *Een wijd land. Koningsoord in Brabant*, geschreven door Bep van Muilekom (Valkhofpers, Nijmegen 2008). Het vertelt over het dagelijks bestaan van de zusters Trappistinnen in hun klooster in Berkel-Enschot (onder de rook van Tilburg) en werd geschreven naar aanleiding van hun gedwongen (de stedelijke bebouwing

rukt op) verhuizing naar een 'nieuw
wijd land' boven de rivieren (bij Arn-
hem).

Zuster Benedict Thissen, abdis van Koningsoord, schrijft in haar voorwoord: *Een wijd land* is ontstaan uit een verlangen om iets te delen van hetgeen wij beleven, nu wij op het punt staan ons klooster in Berkel-Enschot te verlaten en naar een nieuw klooster te verhuizen. Wij verlaten een plek, een dierbaar stuk grond waar wij als kloostergemeenschap meer dan zeventig jaar geleefd hebben. Wij verlaten ook de gemeenschap van Berkel-Enschot die ons gesteund heeft en met wie wij ons verbonden voelen. In dit boek vertellen we van de geschiedenis van deze zeventig jaar, van het leven dat er geleefd is, de vreugden en het verdriet, het geloof en de hoop. Ook zijn er verhalen opgenomen van wie leefden aan de andere kant van de kloostermuur. Zij vertellen hún verhaal over Koningsoord.” *Een wijd land* is een prachtig, ontroerend boek geworden met schitterende sfeervolle foto's van Tinellou van der Elsen. Aan deze foto's was

ook een tentoonstelling gewijd in het koetshuis van het Noordbrabants Museum; helaas maar kort en reeds voorbij.

Anne-Lies van Diessen, bibliothecaris

Aanwinsten KLiB

Op 2 december 2008 ontving het KDC een opmerkelijke schenking. De heer Jan Wilderbeek bracht drie albums met bidprentjes mee afkomstig uit de nalatenschap van zijn tante, mevrouw Truus Schouten-van Luijtelaar uit Eindhoven. Mevrouw Schouten had bij testament vastgelegd dat de prentjes, verzameld door haar man, kunstenaar-museumdirecteur Jan Schouten (1906-1987), bij een religieuze instelling terecht moesten komen.

De heer Wilderbeek is als executeur-testamentair met een omweg bij het KDC terecht gekomen, want eerst had hij de verzameling aangeboden bij het archief van de Trappistenabdij van Achel.

De pater-archivaris daar was echter pas overleden en daarom besloot men de archieven over te dragen aan de gemeente Hamont/Achel. De Trappisten deden, om de wens van mw. Schouten te respecteren, daarop officieel afstand van de schenking.

Het KDC bezit een collectie bid- en devotieprentjes van circa 200.000 exemplaren, die vrijwel allemaal van na 1900 zijn. De prentjes in de collectie Schouten dateren daarentegen vanaf 1760 tot 1900 en vormen daarom een waardevolle uitbreiding van de KDC-collectie. Inmiddels is de complete verzameling bij het KDC gearriveerd en zal in de nabije toekomst worden gedigitaliseerd.

Ellen Brok, audiovisueel archivaris

Colofon

Impressie is de nieuwsbrief van het Katholiek Documentatie Centrum met nieuws over het KDC en zijn collecties en aanwinsten. De nieuwsbrief verschijnt onregelmatig.

Redactie-adres en abonnementenadministratie: Postbus 9100, 6500 HA Nijmegen

Tel.: 024-3612412

Fax: 024-3512403

E-mail: impressie@kdc.ru.nl

Website: www.ru.nl/kdc/impressie

Redactie: Anne-Lies van Diessen en Lennie van Orsouw.

Beeldredactie: Ellen Brok.

Medewerkers aan dit nummer: Ellen Brok, Anne-Lies van Diessen, Marit Monteiro, Ramses Peters, Lodewijk Winkeler

Op aanvraag wordt *Impressie* kosteloos toegezonden per post of e-mail.

Grafisch ontwerp:

Grafisch Ontwerpbureau Voltage,
Nijmegen

Druk:

Benda drukkers, Nijmegen

IMPRESSIE is een uitgave van het Katholiek
Documentatie Centrum en verschijnt onregelmatig.
Kijkt u voor meer informatie op www.ru.nl/kdc
Bellen of e-mailen kan ook: telefoon 024 – 361 24 12,
e-mail: impressie@kdc.ru.nl

